

8. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA PATRYSTYCZNA: „MIĘDZY *RELIGIO LICITA* A *RELIGIO REGALIS*” – KOŚCIÓŁ I TEOLOGIA CZASU PRZEMIAN” (Lublin, KUL, 21-23 X 2013)

W dniach od 21 do 23 X 2013 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, odbyła się **Międzynarodowa Konferencja Patrystyczna** zatytułowana *Między „religio licita” a „religio regalis”. Kościół i teologia czasu przemian (w 1700. rocznicę „Edyktu Mediolańskiego”)*. Została ona zorganizowana przez Katedrę Patrologii Greckiej KUL (Wydział Teologii), Katedrę Patrologii Łacińskiej KUL (Wydział Teologii), Katedrę Teologii i Literatury Patrystycznej KUL (Wydział Teologii), Katedrę Historii Kościoła w Starożytności Chrześcijańskiej KUL (Wydział Teologii), Katedrę Historii Bizancjum KUL (Wydział Nauk Humanistycznych) oraz Sekcję Patrystyczną przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski.

Konferencja rozpoczęła się 21 X (poniedziałek) o godz. 16.00 w Auli Kardynała Stefana Wyszyńskiego (w tzw. Starym Gmachu KUL). Uroczystego jej otwarcia dokonali przedstawiciele władz uniwersytetu: Jego Ekscelencja Arcybiskup Metropolita Lubelski dr hab. Stanisław Budzik, Wielki Kanclerz KUL; Prof. dr hab. Andrzej Derdziuk OFM Cap., Prorektor KUL; Dr hab. Ireneusz Sławomir Ledwoń OFM, prof. KUL, Prodziekan Wydziału Teologii KUL; oraz Ks. prof. dr hab. Jerzy Pałucki, Dyrektor Instytutu Historii Kościoła i Patrologii KUL.

Następnie rozpoczęła się pierwsza z czterech zaplanowanych sesji konferencji. Przewodniczył jej ks. prof. dr hab. Marek Starowieyski – nestor polskich patrologów (Uniwersytet Warszawski i Papieski Wydział Teologiczny, Warszawa). W ramach tej sesji swe referaty wygłosiło trzech prelegentów: 1) Prof. Tarmo Toom (The Catholic University of America, Washington DC) – *Emperor Constantine’s Summus Deus and the Nicene Unus Deus: Imperial Agenda and Ecclesiastical Conviction*; 2) Dr hab. Sławomir Bralewski, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki) – *Przełom konstancyński – prawda i mit*; 3) Prof. Josef Rist (Ruhr-Universität, Bochum) – *The Edict of Thessalonica (Cunctos populos) and the Change of Roman State Religion to Christianity*. Po wygłoszeniu ostatniego referatu miała miejsce ożywiona dyskusja, zaś uroczystym zakończeniem obrad pierwszego dnia konferencji był koncert organowy w wykonaniu Jane S. Hettrick (Hofstra University, USA).

W drugim dniu konferencji – 22 X (wtorek) – miały miejsce dwie sesje naukowe. Pierwszej z nich (przedpołudniowej; sesja II) przewodniczył dr hab. Piotr Kochanek, prof. KUL – Kierownik Katedry Historii Bizancjum na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. W ramach tej sesji zostało wygłoszonych osiem referatów: 1) Ks. dr hab. Antoni Żurek (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Tarnów) – *Chryścianizacja prawa po edyktie mediolańskim*; 2) Ks. dr Arkadiusz Jasiewicz (Wyższe Seminarium Duchowne, Przemyśl) – *Krzyż w polityce imperialnej IV wieku*; 3) Ks. dr Jerzy Duda (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa) – *Utopijny sen mistyka o chrześcijańskim Rzymie. Teologia polityczna Orygenesza*; 4) Ks. dr Marcin Wysocki (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin) – *„You, Very Christian Emperor, Have to Show Your Faith in True God, and Your Zeal for the Faith” (Ep. 72, 3). An Image of Christian Emperor in the Letters of St. Ambrose*; 5) Ks. dr hab. Leszek Misiarczyk, prof. UKSW (Uniwersytet

Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa) – *Nicene Creed – the Missing Turning-Point*; 6) Dr Pavel Dudzik (Palacký University, Olomuniec) – *Nicene Terminology Defended by Athanasius of Alexandria in De decretis and the Influence of Eusebius's Epistula ad Caesarienses*; 7) Dr Oleksandr Kashchuk (Ukraiński Katolicki Uniwersytet, Lwów) – *The Position of Pro-Arian Bishops Concerning Imperial Government during the Period of Reception of the Nicene Christology (325-381)*; 8) Dr Neža Zajc (Scientific-Research Center of Slovenian Academy of Sciences and Arts, Lublana) – *The Establishment of Christianity and the Conventions of Biblical Language (Post-Edictorial Consequences)*. Sesja ta podzielona była na dwie części, w ramach których były wygłoszone po cztery referaty. Po każdej z części miała miejsce żywa i konstruktywna dyskusja.

Po przerwie obiadowej, o godz. 15.30 rozpoczęła się druga sesja planarna (popołudniowa; sesja III), którą moderował ks. dr hab. Leszek Misiarczyk, prof. UKSW – profesor nadzwyczajny w Instytucie Nauk Historycznych na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W czasie tej sesji wygłoszono cztery referaty: 1) Dr Bogna Kosmulska, Mgr Witali Michalczuk (Uniwersytet Warszawski) – *The Category of Citizenship in Early Christian Literature*; 2) Prof. Ivan Bodrozic (Katolički Bogoslovni Facultet, Split) – *Il cristianesimo come religio divina nel pensiero di sant'Ilario di Poitiers*; 3) Dr Anthony P. Coleman (St. Joseph's College of Maine, USA) – *Lactantius and Ressourcement: Going to the Sources of Religious Liberty in the Civic Order*; 4) Ks. dr Andriy Oliynyk (Ukraiński Katolicki Uniwersytet, Lwów) – „*Logoterapia*” *kaznodziejska w duszpasterstwie św. Jana Chryzostoma (349-407) w obliczu herezji anomeizmu*. Po wygłoszeniu wszystkich referatów odbyła się dyskusja. Drugi dzień obrad zakończył się uroczystym bankietem.

W ostatnim dniu konferencji (23 X, środa) odbyła się ostatnia – czwarta sesja plenarna. Rozpoczęła się o godz. 9.00, a poprowadził ją ks. dr hab. Paweł Wygralak – adiunkt w Zakładzie Teologii Patrystycznej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W czasie sesji wygłoszono siedem referatów: 1) Prof. Aryeh Kofsky, Dr Serge Ruzer (University of Haifa, The Hebrew University of Jerusalem, Jerozolima) – *Theodore of Mopsuestia's Hermeneutics: Transformed Theology as Response to Crisis*; 2) Dr Karolina Kochańczyk-Bonińska, Dr Marta Przyszychowska (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa) – *Niepoznawalność Boga a spory trynitarnie IV wieku*; 3) Dr hab. Rafał Leszczyński, prof. ChAT (Chrześcijańska Akademia Teologiczna, Warszawa) – *The Logos in the Trinitarian Disputes of the 4th Century*; 4) Dr Eirini Artemi (University of Athens, Ateny) – „*The Divine Nature then is Boundless and Hard to Understand; and All that We Can Comprehend of Him is His Boundlessness*” (*Oration 38, 7*). *Gregory's Nazianzen Trinitarian Teaching Based on His Fifth Theological Oratio*; 5) Ks. prof. dr hab. Mariusz Szram (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin) – *The Ethical Ideals of Ancient Greek Philosophy and the Virtue of Humility According to the Greek Fathers of the Church in the 4th Century*; 6) Prof. Margaret A. Schatkin (Boston College, USA) – *Charles Norris Cochrane, Christianity and Classical Culture: Thesis, Critical Reviews, and Impact upon Subsequent Scholarship*; 7) S. dr Marta Ziółkowska (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin) – *Chrześcijanin w rzeczywistości Cesarstwa Rzymskiego w świetle dzieł homiletycznych św. Augustyna*. Po wygłoszeniu czwartego i siódmego referatu miały miejsce dyskusje.

Na zakończenie obrad głos zabrał Prezes Sekcji Patrystycznej przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski – ks. prof. dr hab. Mariusz Szram z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, dokonując syntetycznego podsumowania konferencji. Ukoronowaniem trzeciego dnia konferencji było wspólne zwiedzanie przepięknej gotyckiej Kaplicy Trójcy Świętej na Zamku Lubelskim, ozdobionej bizantyńsko-ruskimi malowidłami z 1418 r., które mogło się odbyć dzięki życzliwości gospodarzy Muzeum Lubelskiego w Lublinie: Panu Dyrektorowi Zygmuntovi Nasalskiemu i Pani Wicedyrektor dr Grażynie Jakimińskiej.

Z powyższego zestawienia wynika, że w czasie obrad 25 prelegentów wygłosiło 22 referaty (trzy referaty były wygłaszane wspólnie przez dwóch prelegentów). Na szczególne podkreślenie zasługuje udział aż 12 naukowców z zagranicy (wygłosili 11 referatów), reprezentujących 8 państw: Chorwację (jedna osoba), Czechy (jedna osoba), Grecję (jedna osoba), Izrael (dwie osoby), Niemcy (jedna osoba), Słowenię (jedna osoba), Stany Zjednoczone (trzy osoby) i Ukrainę (dwie osoby). Natomiast przez 13 uczonych było reprezentowanych 7 Polskich ośrodków naukowych: Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie (jedna osoba), Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie (trzy osoby), Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (cztery osoby), Uniwersytet Łódzki (jedna osoba), Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie (jedna osoba), Uniwersytet Warszawski (dwie osoby) i Wyższe Seminarium Duchowne w Przemyślu (jedna osoba).

Na zakończenie warto podkreślić, że konferencja zgromadziła wielu badaczy antyku chrześcijańskiego nie tylko z Polski, lecz także z zagranicy; cieszyła się również dużym zainteresowaniem ze strony studentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, którzy tłumnie uczestniczyli w obradach plenarnych. Dużym ułatwieniem w odbiorze i zrozumieniu treści przekazywanych w językach obcych było tłumaczenie simultaniczne, z którego można było skorzystać pobierając słuchawki.

ks. Piotr Szczur – Lublin, KUL

9. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA BIZANTYNISTYCZNA „EPOKOWE PRZEŁOMY I ODRODZENIA W HISTORII BIZANCJUM” (Lublin, 15 XI 2013)

W piątek, 15 XI 2013 r., w Kaplicy Trójcy Świętej na Zamku Lubelskim, we wspaniałej scenarii malowideł bizantyńsko-ruskich wykonanych w 1418 r., odbyła się druga już konferencja bizantynistyczna z cyklu „Wybrane aspekty kultury bizantyńskiej”, zatytułowana *Epokowe przełomy i odrodzenia w historii Bizancjum*. Podobnie jak pierwsza konferencja (która odbyła się 18 XI 2011 r., a zatytułowana była: *Patriarchy Wschodu w starożytności*), została ona zorganizowana przez trzy jednostki: Muzeum Lubelskie w Lublinie (z dyrektorem Zygmuntem Nasalskim i wicedyrektorem – dr Grażyną Jakimińską na czele), Katedrę Historii Bizancjum (Wydział Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II), kierowaną przez dr. hab. Piotra Kochanka, prof. KUL oraz Katedrę Historii Kościoła w Starożytności Chrześcijańskiej (Wydział Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II), której kierownikiem jest piszący te słowa. Zamiarem organizatorów było nawiązanie do przypadającej w 2013 r. 1700. rocznicy „Edyktu